

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та
фінансової безпеки
Навчально-науковий інститут № 5**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Бюджетна система»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

**072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(фінансова безпека та фінансові розслідування)**

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних,
соціально-економічних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Навчально-наукового інституту № 5 протокол від 12.08.2024 р. № 10

Розробник:

Професор кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Навчально-наукового інституту № 5 ХНУВС, к.ю.н., доцент Коробцова Д.В.

Рецензенти:

1. Декан факультету економічних відносин та фінансів Державного біотехнологічного університету, д.е.н, професор Ларіна Т.Ф.
2. Доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін Навчально-наукового інституту № 4 ХНУВС, к.е.н, доцент Павленко Н.В.

Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Навчити здобувачів вищої освіти базових знань сутності бюджетних відносин і характеру їх впливу на суспільство та набуття навичок практичного застосування отриманих знань студентами у майбутній професії.

Виробити вміння щодо: фундаментальних теоретичних знань стосовно найбільшої складової макроекономічної сфери – державних фінансів – бюджетної системи та прикладних базових знань з методики бюджетної роботи та проведення розрахунків показників бюджету, а також формування знань щодо стадій бюджетного процесу та його учасників в сучасних умовах економічного розвитку країни та проведення бюджетної політики держави.

Завдання:

- вивчення історичних процесів зародження, становлення та розвитку бюджетних відносин в Україні та окремих зарубіжних держав;
- засвоєння теоретичних основ формування і використання бюджету держави;
- розуміння засад бюджетного устрою і принципів побудови бюджетної системи держави;
- формування теоретичних і практичних знань щодо методів і джерел формування доходів бюджету та напрямів і форм фінансування видатків;
- оволодіння методикою визначення обсягів бюджетних видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави;
- формування знань з питань державного кредиту та управління державним боргом.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Бюджетна система» тісно пов'язана з наступними дисциплінами: «Фінанси», «Гроші і кредит», «Фінанси підприємств», «Банківське право» та ін.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- теоретичні засади формування і використання бюджету держави;
- передумови виникнення бюджету;
- бюджетний процес в Україні та його учасників;
- повноваження учасників бюджетного процесу;
- механізм формування і використання бюджету;
- показники та класифікацію дефіциту бюджету;
- джерела покриття дефіциту бюджету;
- бюджетний устрій і принципи побудови бюджетної системи;
- склад загальнодержавних та місцевих податків і зборів;
- систему бюджетного вирівнювання;
- світові моделі формування та організації міжбюджетних відносин;
- систему доходів бюджету, методи і джерела формування доходів бюджету;
- систему видатків бюджету;
- методику визначення обсягів бюджетних видатків та їх вплив на реалізацію функцій держави;

- механізм здійснення міжбюджетних трансфертів;
- призначення бюджетних видатків на економічну діяльність держави та науки;
- особливості фінансування соціальної сфери;
- групи видатків на національну оборону;
- склад видатків бюджету на міжнародну діяльність (міжнародне співробітництво; реалізація міжнародних угод; міжнародні культурні, наукові та інформаційні зв'язки).

вміти:

- аналізувати причини виникнення дефіциту бюджету в Україні;
- аналізувати бюджетне законодавство;
- розраховувати суми загальнодержавних та місцевих податків;
- аналізувати статті видатків та доходів бюджетів усіх рівнів;
- складати прогнозний баланс;
- планувати кошторисні видатки бюджету на основі нормативів;
- визначати боргове навантаження в Україні на поточний рік.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування в ході професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-13	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-3	Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
	СК-9	Здатність здійснювати ефективні комунікації.
	СК-14	Здатність застосовувати отриманні знання щодо захисту фінансових інтересів суб'єктів господарювання правовими засобами.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Сутність, призначення і роль бюджету держави».

Становлення бюджетних відносин. Визначення терміну «бюджет». Ознаки та особливості бюджету. Функції бюджету. Сутність розподільної і контрольної функцій. Функціонування бюджету як взаємодія доходів і видатків. Призначення бюджету в ринковій економіці.

ТЕМА № 2. «Бюджет як основний фінансовий план держави».

Бюджет як економічна категорія. Плановість бюджету як основна його ознака. Характеристика показників стану бюджету: рівновага доходів і видатків; бюджетний надлишок (профіцит); бюджетний дефіцит. Бюджетна політика її напрямки. Вплив бюджету на соціально-економічні процеси: прямі та непрямі методи. Бюджетний механізм та його характеристика. Об'єктивні та суб'єктивні фактори впливу на бюджет.

ТЕМА № 3. «Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування».

Бюджетний дефіцит як економічна категорія. Стани бюджету як фінансового плану: рівновага доходів і видатків; дефіцит; профіцит. Причини виникнення дефіциту бюджету в Україні. Показники дефіциту бюджету. Класифікація дефіциту бюджету: відкритий та прихований; вимушений та свідомий; активний та пасивний. Джерела покриття дефіциту бюджету.

ТЕМА № 4. «Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України».

Характеристика бюджетного законодавства. Поняття про бюджетну систему. Структура, принципи побудови, організація функціонування бюджетної системи України. Складові зведеного бюджету України. Основні напрями розвитку бюджетної системи України. Бюджетний устрій та засади його формування.

ТЕМА № 5. «Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання».

Поняття міжбюджетних трансфертів. Механізм реалізації міжбюджетних відносин. Моделі міжбюджетних відносин. Види міжбюджетних відносин. Форми взаємовідносин між бюджетами: дотації вирівнювання, субвенції, субсидія. Бюджетне регулювання: напрями, методи та форми. Світові моделі формування та організації міжбюджетних відносин.

ТЕМА № 6. «Система доходів бюджету».

Бюджетна класифікація. Класифікація доходів Державного бюджету за різними ознаками. Джерела доходів: податкові надходження; неподаткові надходження; доходи від операцій з капіталом; офіційні трансферти. Доходи місцевих бюджетів та джерела їх формування.

ТЕМА № 7. «Система видатків бюджету».

Сутність видатків Державного бюджету. Класифікація видатків за різними ознаками: функціональна, відомча та економічна. Склад видатків місцевих бюджетів. Кошторисне фінансування. Кошторис бюджетних установ. Види кошторисів.

ТЕМА № 8. «Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку».

Призначення бюджетних видатків на економічну діяльність держави та науки. Характеристика форм бюджетного фінансування: капіталовкладення, операційні витрати, кредити та дотації. Характеристика груп видатків на розвиток промисловості та енергетику. Фінансування видатків на розвиток АПК. Склад та характеристика видатків на транспорт і дорожнє господарство. Видатки на науково-дослідні роботи. Заклади економічного напрямку діяльності: заклади Академії наук України, відомчі заклади, заклади, підпорядковані Міністерству освіти і науки. Проблеми фінансування науки в Україні.

ТЕМА № 9. «Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу».

Особливості фінансування соціальної сфери. Види соціального захисту населення. Склад соціальної сфери: освіта; охорона здоров'я; соціальний захист та соціальне забезпечення; культура і мистецтво; фізкультура і спорт; наука. Система закладів соціального захисту і соціального забезпечення. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. Ланки системи освіти та видатки бюджету на освіту. Джерела фінансування наукових досліджень. Групи установ охорони здоров'я та видатки бюджету на фінансування охорони здоров'я. Класифікація закладів і заходів культури і мистецтва та видатки на їх фінансування. Видатки на фінансування фізичної культури і спорту та їх класифікація.

ТЕМА № 10. «Видатки бюджету на оборону та управління».

Групи видатків на національну оборону: прямі, побічні, приховані. Видатки бюджету на міжнародну діяльність: міжнародне співробітництво; реалізація міжнародних угод; міжнародні культурні, наукові та інформаційні зв'язки. Видатки бюджету на правоохоронну діяльність і забезпечення безпеки держави.

ТЕМА № 11. «Видатки бюджету на обслуговування державного боргу».

Сутність державного боргу. Класифікація державного боргу: внутрішній та зовнішній. Класифікація зовнішнього державного боргу за типом кредитора і типом боргового зобов'язання. Управління державним боргом та його обслуговування. Боргове навантаження в Україні. Сутність державного кредиту.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 6							
Тема № 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави.	16	4	4	-	-	8	
Тема № 2. Бюджет як основний фінансовий план держави.	16	4	4	-	-	8	
Тема № 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування.	16	4	4	-	-	8	
Тема № 4. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України.	18	4	4	-	-	10	
Тема № 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання.	16	4	4	-	-	8	
Тема № 6. Система доходів бюджету.	18	4	4	-	-	10	
Тема № 7. Система видатків бюджету.	16	4	4	-	-	8	
Тема № 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку.	16	4	4	-	-	8	
Тема № 9. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу.	16	4	4	-	-	8	
Тема № 10. Видатки бюджету на оборону та управління.	16	4	4	-	-	8	
Тема № 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.	16	4	4	-	-	8	
Всього за семестр № 6:	180	44	44	-	-	92	Екзамен

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 6							
Тема № 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави.	18	2	2	-	-	14	
Тема № 2. Бюджет як основний фінансовий план держави.	18	2	2	-	-	14	
Тема № 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування.	18	2	2	-	-	14	
Тема № 4. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України.	18	2	2	-	-	14	
Тема № 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання.	18	2	2	-	-	14	
Тема № 6. Система доходів бюджету.	14	-	-	-	-	14	
Тема № 7. Система видатків бюджету.	14	-	-	-	-	14	
Тема № 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку.	14	-	-	-	-	14	
Тема № 9. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу.	16	-	-	-	-	16	
Тема № 10. Видатки бюджету на оборону та управління.	16	-	-	-	-	16	
Тема № 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.	16	-	-	-	-	16	
Всього за семестр № 6:	180	10	10	-	-	160	Екзамен

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави.		Бюджетна система : підручник / за ред. д.е.н., професора В. Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О. П. Кириленко та д.е.н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/43482/1/Budzetna_sistema_2020.pdf Сорока Р. С., Благун І. Г. Бюджетна система : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2011. 236 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1652/1/%D1%81%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B0%20%D0%B1%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0.pdf
Становлення бюджету України в період існування Київської Русі і Галицько-Волинського князівства та польсько-литовської доби (XIV-XVI ст.). Становлення бюджету України в 1917-1922 рр. XX ст. Становлення бюджетних відносин у Франції. Поняття, сутність, напрями бюджетної політики. Взаємозв'язок бюджету та соціально-економічних процесів.		
Тема № 2. Бюджет як основний фінансовий план.		
Законодавча і нормативна база функціонування бюджетної системи України. Переваги і недоліки бюджетної системи, побудованої за принципом єдності. Сучасна бюджетна система України. Сучасна бюджетна система Франції. Сучасна бюджетна система США.		Про банки і банківську діяльність: закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30. [Електронний ресурс] – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14 Про Державний бюджет України на 2023 рік: закон України від 03.11.2022 р. № 2710-IX. 2022. [Електронний ресурс] – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text
Тема № 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування.		Про Державний бюджет України на 2023 рік: закон України від 03.11.2022 р. № 2710-IX. 2022. [Електронний ресурс] – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю.Кондрат, А.І.Якимів.– Львів.: «Новий Світ2000», 2019. – 400 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Byudzhetsna-Systema-Praktykum.pdf
Основні заходи щодо зменшення дефіциту державного бюджету. Структура і динаміка внутрішнього державного боргу України. Структура і динаміка зовнішнього державного боргу України. Негативні наслідки побудови облігаційної піраміди в Україні. Напрями управління державним боргом.		

	Тема № 4. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України.	Про банки і банківську діяльність: закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30. [Електронний ресурс] – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14
	<p>Стадії бюджетного процесу в Україні.</p> <p>Учасники бюджетного процесу в Україні.</p> <p>Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні і їх характеристика.</p> <p>Стадії бюджетного процесу на загальнодержавному рівні і їх характеристика.</p> <p>Бюджетне планування в Україні.</p> <p>Бюджетні призначення.</p>	<p>Сорока Р. С., Благун І. Г. Бюджетна система : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2011. 236 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1652/1/%D1%81%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B0%20%D0%B1%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0.pdf</p>
	Тема № 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання.	Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. за № 254к/96-ВР. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 1996. № 30. – Ст. 141. // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80
	<p>Закріплені і регулюючі податки і збори.</p> <p>Субсидювання та його види: субсидії, субвенції, дотації.</p> <p>Взаємні розрахунки між бюджетами, причини їх виникнення і порядок проведення.</p> <p>Фактори, що визначають порядок і пропорції розподілу видатків між бюджетами.</p> <p>Методи бюджетного регулювання.</p>	<p>Бюджетна система : підручник / за ред. д.е.н., професора В. Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О. П. Кириленко та д.е.н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/43482/1/Budzetna_syste_ma_2020.pdf</p>
	Тема № 6. Система доходів бюджету.	Банківське право : підручник [для студентів закладів вищої освіти, слухачів аспірантури та курсів підвищення кваліфікації] / [О.В. Баклан, С.П. Гайворонський, В.О. Тімашов, Т.О. Гуржій, О.В. Корольков, Ю.Ю. Пустовіт]; за ред. С.П. Гайворонського. – К. : Друкарський двір Олега Федорова, 2018. 346 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/26002/1/O_Baklan_BP_p_2018_FPMV.pdf
	<p>Сутність та характеристика доходів бюджету.</p> <p>Внутрішні та зовнішні чинники рівня доходів Державного бюджету України.</p> <p>Непрямі податки та їх роль у доходах бюджету.</p> <p>Прямі податки та їх роль у доходах бюджету.</p> <p>Неподаткові доходи Державного бюджету України.</p> <p>Неподаткові доходи бюджетів місцевого самоврядування.</p>	<p>Принципи бюджетного права України: монографія / О.П. Гетьманець, Д.В. Коробцова. Харків: Панов, 2017. С. 292. URL: https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6a72117d-1263-4ef4-969e-c4e02dc4cac8/content</p>

	<p>Тема № 7. Система видатків бюджету.</p> <p>Механізм видатків Державного бюджету України. Склад і структура видатків Державного бюджету України. Склад і структура видатків місцевих бюджетів в Україні. Права і обов'язки розпорядників бюджетних коштів у бюджетному процесі. Видатки, які передбачені функціональною класифікацією.</p>	<p>Про Державний бюджет України на 2023 рік: закон України від 03.11.2022 р. № 2710-IX. 2022. [Електронний ресурс] – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text Банківське право : підручник [для студентів закладів вищої освіти, слухачів аспірантури та курсів підвищення кваліфікації] / [О.В. Баклан, С.П. Гайворонський, В.О. Тімашов, Т.О. Гуржій, О.В. Корольков, Ю.Ю. Пустовіт]; за ред. Є.П. Гайворонського. – К. : Друкарський двір Олега Федорова, 2018. 346 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/epri nt/26002/1/O_Baklan_BP_p_2018_FPMV.pdf</p>
	<p>Тема № 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку.</p> <p>Видатки бюджету на промисловість і енергетику в Україні. Видатки бюджету на сільське господарство в Україні. Видатки бюджету на ремонт, реконструкцію та утримання автомобільних доріг в Україні. Видатки бюджету на комунальне господарство. Видатки на фінансування міського транспорту.</p>	<p>Банківське право : підручник [для студентів закладів вищої освіти, слухачів аспірантури та курсів підвищення кваліфікації] / [О.В. Баклан, С.П. Гайворонський, В.О. Тімашов, Т.О. Гуржій, О.В. Корольков, Ю.Ю. Пустовіт]; за ред. Є.П. Гайворонського. – К. : Друкарський двір Олега Федорова, 2018. 346 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/epri nt/26002/1/O_Baklan_BP_p_2018_FPMV.pdf Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. – Дніпро: Монолит, 2021. – 332 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Kachula-S.V.-Byudzhetna-systema.pdf</p>
	<p>Тема № 9. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу.</p> <p>Бюджетне фінансування дошкільних закладів в Україні. Бюджетне фінансування загальноосвітніх шкіл в Україні. Бюджетне фінансування вищої освіти в Україні. Бюджетне фінансування охорони здоров'я в Україні. Бюджетне фінансування соціально-культурних послуг в Україні.</p>	<p>Бюджетна система : підручник / за ред. д.е.н., професора В. Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О. П. Кириленко та д.е.н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/43482/1/Budzetna_syste ma_2020.pdf</p>

	<p>Тема № 10. Видатки бюджету на оборону та управління.</p> <p>Показники, від яких залежить заробітна плата військово службовців.</p> <p>Видатки бюджету на оборону згідно функціональної класифікації.</p> <p>Розмір видатків Державного бюджету на національну оборону.</p> <p>Контроль за цільовим використанням бюджетних коштів, які спрямовуються на правоохоронну діяльність.</p> <p>Характеристика поняття «міжнародна безпека».</p>	<p>Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лісяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. – Дніпро: Монолит, 2021. – 332 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Kachula-S.V.-Byudzhethna-systema.pdf</p> <p>Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю.Кондрат, А.І.Якимів.– Львів.: «Новий Світ2000», 2019. – 400 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Byudzhethna-Systema-Praktykum.pdf</p>
	<p>Тема № 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.</p> <p>Напрями управління державним боргом.</p> <p>Правова база управління державним боргом.</p> <p>Складові державного зовнішнього боргу.</p> <p>Види розрахунку розміру державного боргу.</p> <p>Конверсія, консолідація та уніфікація.</p>	<p>Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лісяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. – Дніпро: Монолит, 2021. – 332 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Kachula-S.V.-Byudzhethna-systema.pdf</p> <p>Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю.Кондрат, А.І.Якимів.– Львів.: «Новий Світ2000», 2019. – 400 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Byudzhethna-Systema-Praktykum.pdf</p>

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Зародження економічних відносин у перших цивілізаціях.
2. Економічні відносини у країнах Стародавнього Сходу.
3. Економічні відносини у країнах Стародавньої Греції.
4. Економічні відносини в Стародавньому Римі та Римській Імперії.
5. Внесок стародавніх мислителів у розвиток бюджетних відносин.
6. Становлення бюджетних відносин в Англії.
7. Зародження та становлення бюджетних відносин у Франції.
8. Роль бюджетних відносин у процесі здобуття незалежності Сполученими Штатами Америки.
9. Зародження бюджетних відносин у Київській Русі та Галицько-Волинському князівстві.
10. Бюджетні відносини в Україні часів Польсько-Литовської доби.
11. Бюджетні відносини Запорізької Січі та Гетьманщини.

12. Особливості бюджетних відносин на Українських землях, що перебували під юрисдикцією Австрійської та Австро-Угорської імперій.
13. Розвиток бюджетних відносин в Україні в період 1917-1922 років.
14. Бюджетні відносини в Україні.
15. Становлення бюджетних відносин в Україні після здобуття незалежності.
16. Принципи бюджетного устрою України.
17. Бюджетний процес України.
18. Бюджетна класифікація.
19. Організація виконання державного бюджету України.
20. Характеристика централізованих державних фондів України.
21. Правові акти у сфері бюджетних відносин та їх функції.
22. Порядок затвердження і виконання державного бюджету.
23. Бюджетна класифікація України.
24. Пріоритетні напрями бюджетної політики у соціальній сфері.
25. Джерела бюджетних надходжень.
26. Форми міжбюджетних відносин.
27. Зведений бюджет як сукупність усіх складових бюджетної системи.
28. Порядок регулювання і перерозподілу доходів між рівнями бюджетної системи.
29. Організація фінансування витрат державного бюджету.
30. Роль державних органів у забезпеченні реалізації бюджетної політики держави.

5.1.2. Теми наукових робіт

1. Роль Державного бюджету України у становленні ринкових відносин.
2. Бюджетний дефіцит, його характеристика, шляхи і методи ліквідації.
3. Бюджетний устрій і бюджетна система України, розвиток, становлення.
4. Порядок і принципи розподілу доходів і видатків між ланками бюджетної системи України.
5. Склад, структура та динаміка доходів і видатків Державного бюджету України.
6. Склад, структура та динаміка доходів і видатків місцевих бюджетів.
7. Бюджетне регулювання як засіб координації фінансової системи України і збалансування бюджетів.
8. Бюджетний процес, його зміст і особливості на різних рівнях державного управління.
9. Особливості складання, розгляду та затвердження місцевих бюджетів.
10. Організація виконання бюджету в сучасних умовах.
11. Позабюджетні фонди, їх призначення та використання.
12. Особливості складання, розгляду та затвердження Державного бюджету України.
13. Соціальна програма розвитку України та роль бюджету в її виконанні.

14. Організація контрольно-ревізійної роботи фінансових органів з виконання бюджетів.
15. Зміст, принципи та особливості податкової політики України в умовах ринкової економіки.
16. Платежі в бюджет юридичних осіб, їх економічний зміст і роль у доходах бюджету.
17. Економічна та контрольна робота фінансових органів у процесі справляння податку на додану вартість.
18. Система неподаткових доходів бюджету, їх характеристика, порядок перерахування та сплати.
19. Бюджетне регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.
20. Інформаційне забезпечення бюджетної системи.
21. Виникнення та становлення бюджетних відносин на території України.
22. Бюджетна політика як важлива сфера діяльності держави.
23. Роль бюджетного механізму в регулюванні економічних і соціальних процесів в Україні.
24. Податкова система та її роль у формуванні бюджетів.
25. Управління державним боргом та його обслуговування.
26. Казначейська система виконання державного бюджету.
27. Організація, і порядок виконання дохідної частини бюджету.
28. Організація і методи фінансування видатків бюджету.
29. Звітність про виконання бюджету.
30. Види, форми і методи бюджетного контролю.

6. Методи навчання

Оволодіння знаннями даного предмета забезпечується поєднанням таких різних форм і методів навчання, як лекції та семінарські заняття й самостійна робота. Ґрунтовнішому вивченню окремих тем сприяють написання рефератів, участь у роботі наукових гуртків, науково-практичних конференцій, семінарів, олімпіад.

Метою лекційного курсу є аналіз та формування у студентів теоретичних знань про організацію бюджетної системи, основні принципи її функціонування, види та інституційні характеристики. При викладенні матеріалу враховано нові законодавчі й нормативні зміни, які відбулись у діяльності бюджетної системи, та опрацьовано широкий спектр сучасної наукової літератури з цієї проблематики.

Аудиторні заняття проводяться у формі лекційних і семінарських занять, на яких студенти повинні засвоїти, що за своєю сутністю дана навчальна дисципліна – фундаментальні знання стосовно найбільшої складової макроекономічної сфери – державних фінансів – бюджетної системи та прикладних базових знань з методики бюджетної роботи та проведення розрахунків показників бюджету, а також формування знань щодо стадій бюджетного процесу та його учасників в сучасних умовах економічного розвитку країни та проведення бюджетної політики держави.

Лекційні заняття передбачають викладення нового теоретичного матеріалу викладачем, за своїм змістом лекції охоплюють основний теоретичний матеріал найважливіших тем навчальної дисципліни. Лекції є основним джерелом знань, які проводяться в класичній академічній формі. Метою лекційного курсу є формування у студентів комплексу сучасних знань, вмінь та навичок у сфері бюджетних відносин. Для досягнення названої мети необхідним уявляється вивчення сучасної наукової та навчальної літератури з бюджетної системи; аналіз європейського законодавства, а також міжнародних нормативно-правових актів та ін.

Семінарське заняття – форма навчального заняття, під час якого викладач організує обговорення попередньо визначених питань, до яких студенти повинні самостійно готувати тези виступів; вміти формулювати визначення основних понять бюджетної системи; добирати нові законодавчі і нормативні акти, які регламентують певні питання успішного функціонування бюджетної системи.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом студентом у час, вільний від аудиторних навчальних занять, яка складається з опрацювання конспекту лекцій, підготовки до семінарських занять, самостійного освоєння навчального матеріалу по окремим темам, щодо яких не передбачені аудиторні заняття, ознайомлення з нормативними актами та рекомендованою літературою, а також самостійне виконання індивідуальних завдань, передбачених цією програмою.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни: підручники, навчальні та навчально-методичні посібники та матеріали, конспект лекцій викладача, методичними рекомендаціями тощо. Для самостійної роботи студентів також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна та періодична література.

Самостійна робота передбачає виконання доповідей, рефератів.

Критерії оцінювання під час вивчення навчальної дисципліни: студенти повинні отримати 2 і більше позитивних оцінки з дисципліни протягом вивчення навчальної дисципліни.

7. Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Економічна природа і суть бюджету.
2. Яке призначення бюджету в економіці держави.
3. Охарактеризуйте основні етапи становлення й розвитку бюджетної системи України.
4. Призначення і роль бюджету.
5. Дайте визначення бюджетної системи держави.
6. Як використовується бюджет у процесах регулювання економікою та забезпечення добробуту населення?
7. Дайте визначення бюджетного устрою.
8. Охарактеризуйте бюджетну систему України.
9. Які основні напрямки вдосконалення бюджетного процесу?

10. Назвіть складові бюджетної системи України.
11. Дайте визначення бюджетного механізму.
12. Які принципи побудови бюджетної системи держави?
13. Яка роль бюджетного механізму в економіці держави?
14. Дайте визначення бюджетного регулювання.
15. Що є правовою основою бюджетної системи?
16. Назвіть складові бюджетного механізму.
17. Охарактеризуйте складові елементи бюджетного механізму.
18. Як використовується бюджетний механізм для активізації економічного зростання?
19. Кількісна та якісна характеристики бюджетного механізму.
20. Функції, до яких зводиться призначення бюджетного механізму.
21. Дайте визначення бюджетної політики.
22. Що визначає зміст бюджетної політики?
23. Яка основна мета бюджетної політики?
24. Які чинники визначають бюджетну політику?
25. Назвіть основні завдання бюджетної політики.
26. Охарактеризуйте напрями бюджетної політики на сучасному етапі.
27. Дайте визначення системи доходів бюджетів.
28. З яких груп складаються доходи бюджету?
29. Охарактеризуйте податкову систему України, її склад.
30. Дайте характеристику податкових надходжень.
31. Склад та характеристика доходів від операції з капіталом, як складової доходів бюджетів України.
32. Склад та характеристика офіційних трансфертів, як складової доходів бюджетів України.
33. Склад та характеристика цільових фондів, як складової доходів бюджетів України.
34. Склад та характеристика неподаткових надходжень, як складової доходів бюджетів України.
35. У яких розмірах здійснюються внески до Пенсійного фонду України?
36. У яких розмірах здійснюються внески до фондів соціального страхування?
37. У чому полягає призначення бюджетних видатків?
38. Охарактеризуйте склад та структуру видатків бюджетів України?
39. Які принципи побудови системи доходів держави?
40. Класифікація видатків за функціями, які виконує держава.
41. Класифікація видатків за економічними ознаками.
42. Дайте визначення субсидії, трансфертних платежів та субвенції.
43. Бюджетне фінансування: сутність та принципи на яких здійснюється.
44. В чому полягає призначення державного бюджету?
45. Охарактеризуйте доходи державного бюджету.
46. Які видатки здійснюються з державного бюджету?
47. Що таке бюджетний дефіцит?

48. Яку роль відіграє бюджет розвитку у здійсненні інвестиційної діяльності держави?
49. У чому полягає економічна суть і призначення місцевих бюджетів?
50. Охарактеризуйте види місцевих бюджетів.
51. Назвіть доходи, що закріплюються за бюджетами місцевого самоврядування.
52. Які критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами?
53. Що таке міжбюджетні відносини і яка мета їх регулювання?
54. Яку роль відіграє бюджет розвитку в забезпеченні інвестиційної діяльності органів місцевого самоврядування?
55. Дайте визначення бюджетного процесу і назвіть його основні стадії.
56. Охарактеризуйте порядок складання і розгляду державного бюджету.
57. Які функції Міністерства фінансів у бюджетному процесу?
58. Який порядок складання, розгляду і затвердження місцевих бюджетів?
59. Які законодавчі акти регулюють бюджетний процес і бюджетні процедури?
60. Дайте визначення бюджетного планування?
61. Які функції бюджетного планування?
62. Назвіть принципи і завдання бюджетного планування.
63. Що таке бюджетна програма?
64. На яких принципах ґрунтується розроблення й використання бюджетних програм?
65. Які показники використовуються для оцінки виконання бюджетної програми?
66. Охарактеризуйте основні методи бюджетного прогнозування?
67. Яке призначення і роль витрат на державне управління?
68. Охарактеризуйте економічний зміст і необхідність видатків на національну оборону?
69. Яка структура видатків на правоохоронну діяльність?
70. Охарактеризуйте систему видатків бюджету на соціальний захист населення.
71. Які призначаються види державної допомоги сім'ям з дітьми?
72. Який порядок призначення державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям?
73. Яким категоріям громадян надаються житлові субсидії?
74. Яким чином здійснюється індексація грошових доходів населення?
75. Які особливості організації фінансової діяльності соціально-культурних закладів?
76. Охарактеризуйте кошторис доходів та видатків бюджетної установи.
77. Які види позабюджетних коштів надходять у розпорядження бюджетної установи?
78. Які напрями вдосконалення планування витрат бюджетних установ?
79. У чому полягає економічне і соціальне значення видатків на освіту?
80. Охарактеризуйте склад видатків на освіту.

81. Як визначити обсяг витрат на фінансування загальноосвітньої школи?
82. Який склад витрат на дитячі дошкільні установи?
83. Перелічіть платні послуги державних навчальних закладів.
84. Які особливості і принципи фінансування науково-дослідних робіт?
85. Охарактеризуйте призначення і роль витрат на охорону здоров'я.
86. Яка структура витрат на охорону здоров'я?
87. Як здійснюється планування витрат установ охорони здоров'я?
88. Який порядок планування витрат бюджетів на охорону здоров'я?
89. Який склад витрат на фізичну культуру?
90. Обґрунтуйте необхідність витрат на розвиток економіки.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок студентом (студентом, слухачем) з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 \cdot 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література

Основна

1. Банківське право України : навч. посібн. / [Ковалів М. В., Єсімов С. С., Назар Т. Я. та ін.]. Львів : СПОЛОМ, 2023. 256 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5786/1/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82%20%D0%91%D0%9F%D0%A3%2007.06.2023%20.pdf>
2. Банківська система: навчальний посібник / (Л.І. Катан, Н.І.Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова); заред. І.М. Мазур. – Дніпро: Пороги, 2017. 444 с. URL: <https://kpdi.edu.ua/biblioteka/%D0%91%D0%91%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0%20%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BD%20%D0%9B.%D0%86..pdf>
3. Бюджетна система : підручник / за ред. д.е.н., професора В. Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О. П. Кириленко та д.е.н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/43482/1/Budzetna_systema_2020.pdf
4. Сорока Р. С., Благун І. Г. Бюджетна система : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2011. 236 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1652/1/%D1%81%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B0%20%D0%B1%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0.pdf>
5. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю.Кондрат, А.І.Якимів.– Львів.: «Новий Світ2000», 2019. – 400 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Byudzhethna-Systema-Praktykum.pdf

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Бюджетний кодекс України // Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. – Стор. 9. – Ст. 20-47. URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року // Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. – 2011. – № 13, / № 13–14, № 15–16, № 17. – Стор. 556. – Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
4. Про банки і банківську діяльність: закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 40. Ст.365 – URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/996-14>
6. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-

XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 29. Ст. 238. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

Додаткова

1. Банківське право : підручник [для студентів закладів вищої освіти, слухачів аспірантури та курсів підвищення кваліфікації] / [О.В. Баклан, С.П. Гайворонський, В.О. Тімашов, Т.О. Гуржій, О.В. Корольков, Ю.Ю. Пустовіт]; за ред. Є.П. Гайворонського. – К. : Друкарський двір Олега Федорова, 2018. 346 с. URL:

https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/26002/1/O_Baklan_BP_p_2018_FPMV.pdf

2. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. – Дніпро: Монолит, 2021. – 332 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Kachula-S.V.-Byudzhetna-systema.pdf

3. Миськів Г. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. – 272 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2915/1/Myskiv_B5.pdf

4. Гетманець О.П. Правова природа відповідальності за порушення бюджетного законодавства. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 2. С. 198-202. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/35bc251e-afc8-49e1-8b88-b5af26981f72/content>

5. Принципи бюджетного права України: монографія / О.П. Гетьманець, Д.В. Коробцова. Харків: Панов, 2017. С. 292. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6a72117d-1263-4ef4-969e-c4e02dc4cac8/content>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Інституційний Репозитарій Харківського національного університету внутрішніх справ. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>

2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: www.bank.gov.ua

3. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

4. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>

6. Офіційний веб-портал Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>

7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua

8. Офіційний сайт Світового банку. URL: <https://www.worldbank.org/>